

KRAVPROFIL FÖR FÄLTTÄVLANSHÄSTEN

Hur ser den perfekta fälttävlanshästen ut?

Frida Andersén
B-tränaruppsats
2019

Innehållsförteckning

1. Inledning	3
1.1 Syfte och frågeställningar	3
1.2 Metod	3
2. Teori	4
2.1 Fälttävlans bakgrund	4
2.2 Fälttävlan idag	5
2.2.1 Krav på mästerskapsnivå	6
2.3 Fälttävlan i framtiden	6
2.4 Fälttävlanshästens egenskaper	7
3. Resultat	8
3.1 Analys av resultat de senaste tre mästerskapen	8
3.2 Enkät	10
4. Diskussion	13
4.1 Resultatdiskussion	13
4.2 Kravprofil	15
4.3 Framtida frågeställningar	15
5. Sammanfattning	16
6. Referenser	17

1. Inledning

Detta arbete skrivs som en examensuppgift för B-tränarutbildningen i fälttävlan 2018–2019.

Ett aktuellt ämne inom fälttävlansverige idag är tillgången till konkurrenskraftiga hästar hos våra toppryttare. Sverige är, i jämförelse med nationer som Tyskland, England eller Frankrike, en liten fälttävlansnation. Men vi har trots vårt underläge vad gäller bredd av ryttare, vid ett par mästerskap lyckats hävda oss bland toppnationerna, så pass bra att det lett till medaljer, både i lag och individuellt. Vi har även lyckats kvala lag till de senaste tre Olympiska spelen.

Men ett problem som upplevs är att vi inte lyckas hålla denna höga nivå över en längre tidsperiod, mellan framgångarna kommer ofta mellanår med betydligt sämre resultat. Något som skulle kunna härledas till bristen på bra hästar hos våra bästa ryttare, i de flesta fallen har varje ryttare en häst på högsta nivå att tillgå vilket blir mycket skört.

Vi kan titta på de senaste 6 åren, sedan OS i London 2012. Där blev det ett individuellt silver och en fjärdeplats i lag. Året efter följdes upp av lagsilver och individuell 4:e plats på EM.

Sedan följde år av skadade topphästar, och ryttarna saknade i de flesta fallen hästar underifrån som kunde kliva upp vilket gav ett VM-lag som inte genomförde tävlingen, ett EM där man precis klarade OS-kvalet med bästa individuella prestationen 20:e plats och sedan OS 2016 där laget slutade 11:a.

Året därpå, 2017 blev det silver i lag på EM och flera höga individuella placeringar, för att året efter VM 2018 komma på 13:e plats i lag.

Diskussionerna går om att svenska ryttare behöver flera hästar på hög nivå för att på ett hållbart sätt lyckas konkurrera med de stora nationerna, det ger fler tävlingar och rutin på högsta nivå för ryttarna och kanske färre tävlingar där varje häst förväntas prestera på max, vilket ökar hållbarheten hos våra bästa hästar. Det finns dessutom en kultur bland svenska ryttare att man rider på hästen man har tillgång till och "råkar ha i stallet", snarare än att man aktivt söker efter blivande talanger. Något som jag dock upplever börjar förändras och fler ryttare söker aktivt efter nya, moderna hästar för framtiden.

Det är med den utgångspunkten jag valt att skriva mitt arbete.

1.1 Syfte och frågeställning

Syftet med arbetet är att skapa en kravprofil för fälttävlanshästen.

Frågeställningar som ska besvaras är; Vad krävs av en fälttävlanshäst på mästerskaps nivå? Vilka egenskaper (fysiska och psykiska) bör hästen besitta för att klara av dessa krav? Vad söker Sveriges bästa fälttävlansryttare efter när de letar häst?

1.2 Metod

Litteraturstudier samt enkätundersökning

2. Teori

2.1 Fälttävlans bakgrund

Fälttävlan kallas ofta för ridsportens motsvarighet till ett triathlon, eftersom att det är uppbyggt utav tre olika faser – Dressyr, Hoppning och Terrängritt.

Fälttävlan har från början sin bakgrund inom rävjakten, redan på 1800-talet och följdes sedan upp av en militär era under större delen av 1900-talet till att gå in i en helt ny modern era under 2000-talet.

Fälttävlan blev en olympisk gren vid OS i Stockholm 1912, och det var då endast öppet för ryttare inom militären. Syftet med fälttävlan som gren var att testa kavalleriets fysik och lämplighet genom olika prövningar.

Genom ett dressyrprov testades grunder, lydnad och lyhördhet.

Hopprevet testade snabbhet och styrka.

Terrängprovet testade uthålligheten, modet och förtroendet mellan häst och ryttare.

Fälttävlan spreds sig även utanför de Olympiska spelen och fälttävlan i den form vi tänker idag har sitt ursprung på den anrika tävlingsplatsen Badminton, i England. Under 1940 talet startade tävlingsplatsen upp som en förberedelse för de brittiska ryttarna inför kommande internationella mästerskap.

I fälttävlans unga år utvecklades och tävlingsformen och landade i ett format som inkluderade dressyr, uthållighetsprov med fyra faser och ett avslutande hoppöv, så kallat långt format.

Uthållighetsprovets fyra delar bestod utav:

Fas A: "Roads and tracks", på svenska kallad distans. Denna fas fungerade främst som en uppvärmning.

Fas B: Steeplechase

Fas C: Återigen en "distansritt". Efter målgång av fas C skedde en veterinär check av hästen, där kravet var att hästens puls skulle vara nere i 80 bpm inom 10 minuter. Om veterinären godkände hästen var den tillåten att fortsätta tävlingen.

Fas D: Terrängprovet. Ca 5000-6000m lång i tempot 575 m/min över ca 30 hinder.

Innan hästen sedan var tillåten att starta i hopprevet skulle hästen genomgå ytterligare en veterinärcheck, och bli godkänd för fortsatt tävlande.

Allt detta var en del av uthållighetsprovet som var designat för att testa uthållighet och förmågan till återhämtning och fortsatt arbete hos hästen men även för att testa ryttarens fysik och förmåga till fokusering. Detta ansågs som nödvändiga egenskaper för häst och ryttare att visa upp för att anses dugliga till att användas i en eventuell strid. Det kallades för ett "true test of endurance".

Fälttävlan visar fortfarande spår från sina militära rötter, det är till exempel inte ovanligt att många av ryttarna på högsta nivå tävlar i militäruniform och många av de större tävlingarna har ännu namn som speglar dess militära bakgrund, så som stortävlingen "Military Boekelo"

2.2 Fälttävlan idag

Modern fälttävlan i jämförelse med den som utvecklades under 1900-talet har mycket gemensamt, det ses fortfarande som ett test för att prisa den "kompletta hästen" eller ekipaget. Vilket också speglas i dess namn, på franska kallas nämligen fälttävlan för "concours complet", det vill säga den kompletta tävlingen. Fälttävlan innehåller nu dressyr, terrängritt (istället för uthållighetsprov) och banhoppning. På 5* nivå och internationella mästerskap avgörs tävlingen över tre dagar. För att klara ett sådant test måste fälttävlanshästen vara i toppkondition.

Klasser upp till och med 4* nivå och som inte är mästerskap avgörs oftast över en till två dagar (ibland fler beroende på antalet starter). Även nu ingår alla tre delmoment, dressyr, terräng och hoppning, men svårighetsgraden är betydligt lägre och de genomförs i en annan ordning än under en 3-dagars tävling.

I de lättare tävlingarna genomförs momenten i följande ordning:

- Dressyrprov
- Banhoppningsprov (vanligast inom 30 min efter avslutad dressyr)
- Hästbesiktning
- Terrängprov

Vid de större tävlingarna som 5* tävlingar eller mästerskap, så sker momenten i följande ordning:

- Hästbesiktning
- Dressyrprov
- Terrängprov
- Hästbesiktning
- Banhoppningsprov med omvänd startordning

Hästbesiktning

För att garantera att hästen är vid god hälsa och klarar av de krav som ställs på den under en fälttävlan görs en hästbesiktning inför varje tävling. Hästbesiktningen görs främst inför terrängprovet, men på större tävlingar redan innan start i dressyrprovet.

Vid tävlingar som genomförs över tre dagar så innehåller även den sista dagen en hästbesiktning.

Syftet med denna besiktning är att vara säker på att hästen dels har återhämtat sig efter gårdagens terrängprov, men också säkerställa att den är i fysiskt skick att fortsätta tävlingen och genomföra ett hoppprov. Hästbesiktningen brukar vara tidigt på morgonen, ett par timmar före första start, men trots det så lockar det en hel del publik. Det är inte ovanligt att en eller ett par hästar faller bort eller inte visas vid den avslutande hästbesiktningen.

Dressyr

Här vill domaren se en lydig och mjuk häst, vilket kan vara lättare sagt än gjort med en topptränad fälttävlanshäst som ser framemot en fartfylld terrängdag! Hur många domare som dömer ett specifikt program beror på vilken nivå och klass tävlingen avgörs i. Bedömningen sker på samma sätt

som inom den traditionella dressyren och poängen räknas sedan om till straffpoäng, som fungerar som en utgångssiffra. Det gäller alltså att ha så lågt antal straffpoäng som möjligt efter dressyren.

Terrängritt

Terrängritten är spektakulär och består av ett varierande antal fasta hinder, från 12 hinder i debutantklass till upp mot och över 30 hinder på de största tävlingarna. Antal, utseende och svårighetsgrad varierar beroende på klass. Hindren, eller hinderkomplexen, erbjuder oftast flera alternativa vägar, där den snabbaste vägen samtidigt är den svåraste.

När uthållighetsmomentet togs bort inom fälttävlan så fanns det farhågor att ekipagen skulle rida för fort runt banan vilket skulle öka risken för olyckor, detta gjorde att man började bygga banor med fler hinder och hinderkomplex som blev allt mer tekniska för att ta ner farten och testa hästens förmåga att växla tempo. (FEI) Det är därför viktigt att ryttaren har en noggrann uttänkt plan, besitter förmågan att läsa av sin häst och att agera snabbt.

Ekipaget belastas med straffpoäng vid vägran eller tidsfel. 20 straff vid vägran och 0,4 straff för varje sekund ekipaget går över optimaltiden. Vilket gör att fel under terrängprovet påverkar resultatet kraftigt.

Banhoppning

Banhoppningen ställer krav på anpassningsförmåga hos häst och ryttare då den ställer andra krav på språng och ridning än terrängritten. Terrängen hoppas i högt tempo, hästen tar långa språng, hindren är fasta och om hästen slår i lite så händer ingenting. I banhoppning skall hästen gå i ett långsammare tempo, hoppa av närmare hindren, göra rundare språng och hoppa över utan att toucha för då riskerar bommarna att rulla ned. Hoppningen är dessutom ett nervprov som ibland rids i omvänd startordning, dvs den som leder rider sist. En rivning ger 4 straffpoäng, vilket kan betyda att ett nedslag gör att man rasar långt ner i prislistan.

I samband med att fälttävlanssporten utvecklats för tävlingsformen kortats ner fanns många spekulationer om att fullblodsinslaget i hästarna skulle komma att minska, men trots det har det visat sig att de mest framgångsrika fälttävlanshästarna i modern tid har ett högt inslag av fullblod i stammen.

2.2.1 Krav på mästerskapsnivå

Internationella mästerskap i fälttävlan rids på 5* nivå (Europamästerskap 4*). De konkreta kraven som ställs inom de olika grenarna är:

Dressyr: Här rids ett dressyrprogram motsvarande medelsvår B - nivå i dressyr. Samlade gångarter, skolor på medellinje och diagonal, skrittpiruett, fyra galoppombyten, förvärd galopp, ökade gångarter. För att vara med i toppen efter dressyrmomentet krävs ett resultat på upp emot 80% och för att vara topp 10 runt 74%.

Hoppning: Motsvarande nationell 130 cm

Terräng: Hinderhöjd 120, maxlängd 6800 meter, 40–45 språng, 570 m/min (11-12 minuter)

2.3 Framtiden

Hur fälttävlan kommer att se ut i framtiden är det såklart ingen som vet. Men en viktig aspekt och aktuell debatt är såklart säkerhetsaspekten och hästens välfärd. Något som verkar vara här för att stanna är utlösningsbara eller så kallade rivbara hinder. Rivningsbara hinder har många gånger förhindrat rotationsfall och krosskador.

Man vet också redan nu att det kommer att ske förändringar inför kommande olympiska spel, vad gället formatet för tävlingen. Lagtävlingen kommer att inkludera endast tre ekipage, där varje ekipages resultat räknas in och om ett ekipage blir uteslutet i något moment kommer det att tillåtas fortsätta tävlingen i nästa moment men har med sig en straffpoäng på 1000 straff från föregående moment. Man har även modifierat svårighetsgraden för de olika momenten, svårighetsgraden i dressyr och hoppning kommer att motsvara 5* nivå och terrängen 4* nivå. Det finns även diskussioner om att göra dressyr och hoppmoment ännu mera tekniskt svårt, genom att införa till exempel seriebyten i dressyrmomentet.

Så en gissning är att framtiden kommer att ställa ännu högre tekniska krav och krav på lösgjordhet, kommunikation och ridteknik hos häst och ryttare.

2.4 Fälttävlanshästens egenskaper

Fälttävlanshästen bör vara mångsidig, en bra fälttävlanshäst rör sig bra, är lydig, uthållig och snabb och rädd om sig i hoppningen. Den måste dessutom vara modig och ha förtroende för sin ryttare. I terrängritten kan det bli farligt om förtroende brister och hästen tvekar. Fälttävlanshästen kan därmed ses som en allround häst.

Kraven som ställs på fälttävlanshästen är många och ju större konkurrensen blir desto större blir kraven, och träningsbelastningen. Därför är det också viktigt att hästen är hållbar, en faktor för en hållbar häst kan vara en fördelaktig och korrekt exteriör. Fälttävlanshästen utsätts för hög belastning och stora krav på kondition, därför kan det vara en fördel med visst fullblodsinslag, vilket i den andra änden kan vara på bekostnad på hoppteknik eller gångarter. Därav söker många en fälttävlanshäst med ett naturligt bra hopp, den ska hoppa och galoppa med lätthet samt ha taktmässiga, utvecklingsbara gångarter och ett bra psyke och mod.

I en paneldebatt med Swedish eventing uttrycker Sara Algotsson Ostholt att hon söker följande egenskaper hos en blivande fälttävlanshäst:

Det är viktigt att den har en fartuthållighet, den måste ha en ork, analyser säger att hästar i världstoppen i fälttävlan har 50% eller mer fullblodsinslag.

När vi i familjen Algotsson tänker avel så utgår vi ifrån följande;

1. Bra Sto med tävlingsskalle
2. Mycket fullblodsinslag
3. Hoppar bra
4. Vägvinande och bra galopp
5. Hög arbetsvillighet

3. Resultat

3.1 Analys av resultat de senaste 3 mästerskapen

OS Rio de Janeiro 2016

Guld: Michael Jung – La Biostetique Sam (DSP)

Dressyr: 40,9 (72,5%)

Terräng: 0 (en av tre inom tiden)

Hoppning: 0 + 0

Totalt: 40,9 =stannade på sin dressyrstraffpoäng

Silver: Astier Nicola – Piaf de b´neville (SF)

Dressyr: 42,0 (71,5%)

Terräng: 0

Hoppning: 0 + 4

Totalt: 46, 0

Brons: Phillip Dutton – Mighty Nice (ISH)

Dressyr: 43,6 (71%)

Terräng: 3,2

Hoppning: 1 + 4

Totalt: 52, 2

Tävlingarna i Rio hade en väldigt utslagsgivande terräng vilket man ser tydligt i resultatlistan, enbart 3 ekipage kom i mål i terrängen helt utan fel, vilket gav dessa ekipage plats 1,2 och 5 i resultatlistan. Ekipage med en olydnad i terrängen kom på en så pass hög slutplacering som 11.

På denna tävlingen blev det därför otroligt viktigt med en häst som har de fysiska förutsättningarna att klara av en kuperad och krävande terrängbana, och som dessutom hade förmågan att hoppa två bra hopprundor som avslutning. För medalj krävdes ett slutresultat på 52,2 vilket i dressyren motsvarar ca 65%. Så på just denna tävlingen hade det räckt till medalj med ett dressyrresultat på 52 om man sedan stannade på sitt dressyrresultat. Ett dressyrresultat på 52 straff hade gett en plats i botten av resultatlistan efter dressyrmomentet.

EM Strzegom 2017

Guld: Ingrid Klimke – Hale Bop (OLD)

Dressyr: 30,3 (80%)

Terräng: 0

Hoppning: 0

Totalt: 30,3

Silver: Michael Jung – Fischer Roccana (DSP)

Dressyr: 32,8 (78,5%)

Terräng: 0

Hoppning: 0

Totalt: 32,8

Brons: Nicola Wilson – Bulana (KWPN)

Dressyr: 35,1

Terräng: 0,4

Hoppning: 0

Totalt: 35,5

Även här hade terrängen stort inflytande, bara 3 ekipage klarade terrängen helt utan fel och ytterligare 3 ekipage med 2-4 sekunder över tiden. Total poängen blev dock betydligt lägre, och framförallt var det höga dressyrpoäng från start (vilket kan påverkas av olika domare).

För att nå en hög placering ser man i resultatlistan att det var viktigt att göra ett bra resultat i hoppningen, de 6 främst placerade presterade ett felritt hoppöv och totalt i tävlingen var det tre stycken ekipage som slutade på sin dressyrstraff, vilket gav dem platserna 1,2 och 4 i slutresultatet.

För en topp 10 placering krävdes ett slutresultat på 47, 7. Vilket motsvarar en dressyrpoäng på 68%.

VM Tryon 2018

Guld: Rosalind Canter – Allstar B (KWPN)

Dressyr: 24,6 (75%)

Terräng: 0

Hoppning: 0

Totalt: 24,6

Silver: Paraig McCarthy – Mr Chunky (SHGHB)

Dressyr: 27,2 (73%)

Terräng: 0

Hoppning: 0

Totalt: 27,2

Brons: Ingrid Klimke – Hale Bop (OLD)

Dressyr: 23,3 (77%)

Terräng: 0

Hoppning: 4

Totalt: 27,3

Denna tävlingen hade fler felfria terrängrundor än tidigare mästerskap vilket visade sig i resultatlistan genom att slutresultatet blev otroligt jämnt. Ett nedslag i hoppningen eller några sekunder på terrängen gav stort utslag för slutplaceringen om man ville vara med om slåss om medaljer. Det fanns flera i listan som tappade chans till medaljen genom att ha ett nerslag i hoppningen. För att nå en topp 10 placering krävdes ett slutresultat på 31, 8 vilket motsvarar 68% i dressyren.

3.2 Enkät

Enkäten skickades ut till 2019 års ryttare i seniorlandslaget i fälttävlan. Svarefrekvensen var tyvärr väldigt låg, endast fem svar kom tillbaka. Enkäten i sin helhet finns här:

https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSdAHpbhhFchJf4YUekuNhKJKoEgemXYf-hyJOsDLeFrT81xw/viewform?usp=sf_link

Fråga 1. Vilka egenskaper letar du efter hos en potentiellt ny fälttävlanshäst?

Frågan var inlagd som en fleralternativs fråga, men av någon anledning fungerade ej den funktionen när enkäten skickades ut digitalt. Därför går det inte att läsa av resultatet från denna frågan.

Fråga 2. Rangordna alternativen du valt från Fråga 1. Nummer 1 är den egenskap du tycker är viktigast.

Sammanställning av svaren visade att:

1. Mental inställning
2. Hoppförmåga
3. Gångarter
4. Exteriör

Här varierade svaren och det var svårt att läsa av. Men gemensamt för de flesta (4 av 5) var att dessa var de viktigaste och att stammen kom sist. Den femte personen var dock av annan åsikt, den rankade exteriör högst följt av eget alternativ (uppväxt) och stam.

Fråga 3. Motivera din ranking i fråga 2.

"En klok och hopsäker häst är min livförsäkring"

"Exteriör, uppväxt och stam för att ha en uppfattning om den kommer att hålla för den belastningen tävling på elitnivå innebär, jättesvårt att avgöra och undantagen är många men om det är unga hästar vi talar om så ändå viktigt för att ge en hint. Ridbarheten sen för det avgör till stor del hur mkt träning som behövs och hur bra den tar till sig den, mentala inställningen hade kommit högre upp om den vore enklare att bedöma och testa. Hoppförmåga och gångarter är relativt viktiga och hopp teknik mindre viktig"

"Hästen är ingenting utan sin mentala inställning, spelar ingen roll hur bra den rör sig eller bra den hoppar, har den inte vilja och kämpaglöd är det svårt att nå toppen. Hoppförmåga är viktigt, fälttävlanshästar måste hoppa bra för att minska risken för olyckor i terrängen och kunna öka chansen för felfria rundor i hoppningen. Gångarter är ett plus, rör sig hästen bra har vi förmodligen fördel i dressyren. Men oftast har hästen okej gångarter om den hoppar bra"

"En häst som inte hoppar med stort scope eller är galen/ovillig kommer att bli svår..."

Fråga 4 Vad är viktigt vad gäller fälttävlanshästens exteriör?

"Lätt modell, byggd i uppförsbacke"

"Korrekt benställning, inte för tunga, kan se ut lite hursomhelst bara det går att jobba med"

"En lätt typ med korrekt benställning"

"Exteriören kan vara avgörande för det jag tidigare nämnt, men ändå inte, finns många hästar med dålig exteriör som har allt ändå. Exteriören kan vara avgörande för skador i vissa fall men det är nog mer viktigt att ryttaren har kunskaper om hästens exteriör och hur man ska förebygga"

Fråga 5 Vad är viktigt vad gäller fälttävlanshästens gångarter?

"Elastisk, smidig, atletisk, det ska vara lätt för hästen att jobba"

"Bra taktmässig avspänd skritt. Taktmässig trav. Stor reglerbar galopp"

"Rena gångarter, behöver inte vara flashiga bara hästen är ridbar"

"Reglerbar galopp, taktmässig trav och skritt med påskjut"

Fråga 6 Vad är viktigt vad gäller fälttävlanshästens hoppförmåga?

"Försiktighet och scope"

"Scope och försiktighet. Känslan av att den kan hoppa stort utan spänning."

"Stort scope"

"Atletisk ergonomisk hoppning. Det skall vara lätt för hästen. En häst som kan både korta och långa sig, hoppa långa språng i hastighet i terrängen men kunna samla sig i hoppningen"

Fråga 7. Vad är viktigt vad gäller fälttävlanshästens hoppteknik?

"Bra hoppteknik är bra, men sen kan man diskutera vad som är bra hoppteknik. Finns hästar som kommit långt utan bra hoppteknik"

"Snabba och gärna jämna framben. Inte så hängande knän"

"Att den inte sliter för mycket på kroppen, hoppar avspänt. Behöver inte ha en superteknik, men viljan att vara felfri"

"Snabbhet i frambenen"

Fråga 8. Vad är viktigt vad gäller fälttävlanshästens stam?

"Gärna hoppstammad med fullblodsinslag"

"Optimalt är hoppblod blandat med fullblod. Bör finnas fullblod i stammen, annars kommer det krävas mkt galoppjobb och det sliter och ökar skaderisken. Hoppblod eftersom 2/3 av tävlingen är hoppning"

"Helst mer än 60% fullblod"

"Stammen behöver inte betyda något. Alla hästar är unika, dock underlättar det att leta efter häst om man vet att stammen är bra osv. Inslag av fullblod är alltid bra"

Fråga 9. Vad är viktigt vad gäller fälttävlanshästens mentala inställning?

"Att den är ambitiös"

"Vilja att jobba, måste trivas med att träna mkt"

"En häst som låter sig regleras. Den får gärna vara pigg och vaken men måste kunna lyssna och acceptera ryttaren"

"Arbetsvilja, glädje, tål adrenalin påslag. Lätt att ha och göra med. Nyfiken. Det skall gå smidigt att presentera nya uppgifter. Den får gärna vara nyfiken och ifrågasättande men skall ganska snart testa att göra det jag ber den om. Detta är goda förutsättningar för en bra terränghäst."

4. Diskussion

4.1 Resultatdiskussion

Analysen av resultatet från senaste mästerskapen

Jag tycker att analysen från de senaste mästerskapen var väldigt intressant, en röd tråd som jag kunde se var att för att vara med i toppen var det ytterst viktigt att ekipaget klarade tiden i terrängen, även de ekipage med en bra dressyrpoäng som utgångspunkt hade inte råd med några extra sekunder runt banan. Något som jag tror hänger ihop med att allt fler håller en jämn och hög nivå nu för tiden i dressyrmomentet, det finns några få som glänser till och ofta ligger i topp i dressyren men de har inte ett stort försprång till skiktet efter vilket gör att de inte har några marginaler.

Det gick även att se att de ekipage som lyckades med att landa på sina dressyrpoäng i totalen alltid hamnade på en hög placering, oavsett vilken dressyrpoäng de utgick ifrån. Vid OS i Rio, där terrängen varit enormt utslagsgivande räckte det till och med att ha en dressyrprocent på 65% för att ta en individuell medalj.

Tittar man även på lagresultaten så leder en lagprestation där samtliga medlemmar rider felfritt på hinder på terrängen, med max 10 tidsfel och ett nedslag i hoppningen oftast så långt som till en lagmedalj.

Genom att utgå ifrån analysen från dessa resultat skulle jag därför säga att hästen man söker efter för framtida mästerskap bör ha en galoppförmåga och exteriör (med fokus på lätthet) som främjar att kunna rida en kuperad bana, 10–12 minuter i ett högt tempo. Den bör även ha god hoppförmåga och inställning för hoppning för att kunna gå hoppning på 140 nivå, eftersom den på ett mästerskap kommer att hoppa en maxad 130 bana, med stumma muskler, dagen efter ett krävande terrängprov där den fått gått för fullt. Ett dressyrresultat på runt 70% har i samtliga fall räckt väldigt långt, vilket jag anser är fullt möjligt att nå med en häst med normala gångarter och god ridbarhet. Något jag skulle söka efter för att nå den kapaciteten är en häst med taktmässiga, rena och avspända gångarter, med en fin sida. Här tror jag att exteriören kan väga in en del, en häst med en väl ansatt hals och som är i naturlig jämvikt har lättare att samla in enkla poäng i dressyrmomentet.

Det viktigaste att ta med sig från den här analysen ser jag vara att inte stirra sig blind på dressyren, självklart är det jättebra med en häst som har alla förutsättningar för att göra ett toppresultat i dressyren, men det får inte ske på bekostnad av hoppningen eller terrängen, genom sämre hoppförmåga och galoppförmåga. De extra dressyrpoängen äts väldigt snabbt upp av ett nedslag eller ett par extra sekunder.

Analys av enkäten

Trots att svarsfrekvensen på enkäten var låg känner jag att den är ganska tillförlitligt, då svaren överensstämmer väl hos deltagarna. Jag har valt att diskutera resultatet för varje fråga, var för sig. Avslutar med vad jag tar med mig till kravprofilen.

Exteriören

Här ville de ha en lätt häst med korrekt benställning och att det var framförallt ur hållbarhetssynpunkt som exteriören var viktig. Fälttävlan är en sport som kräver hög träningsbelastning och hästen måste därför vara byggd för att klara av den belastningen. Eftersom

fälttävlan inte är slut efter terrängmomentet utan hästen skall dels klara en hästbesiktning och att hoppa en eller två rundor på medelsvår nivå dagen efter så är det en fördel om hästen utsätts för så liten belastning som möjligt under terrängprovet.

Till kravprofilen: Lätt modell, korrekt benställning, byggd i uppförsbacke

Gångarter

Ryttarna önskade taktmässiga och reglerbara gångarter. Galoppen skulle vara stor, men reglerbar. De önskade en elastisk, smidig och atletisk häst som hade lätt för att jobba.

Kraven som ställs på fälttävlanshästen under dressyrmomentet motsvarar medelsvår nivå, och för att nå toppen krävs genomgående betyg kring 7–8. Under terrängmomentet måste hästen vinna mark för att klara tiden och hoppmomentet ha förmågan att samla sig och producera kraft och en rund språngkurva. För att uppnå detta ser jag inte flashiga och spektakulärt rörelseschema som en fördel.

Till kravprofilen: Avspänd, ren skritt. Taktmässig trav. Stor, men reglerbar galopp. Elasticitet.

Hoppförmåga

Scope var den gemensamma nämnaren här. Alla ryttarna vill ha en häst som med lätthet tar sig över stora hinder. Den ska också vara rädd om sig utan att hoppa spänt.

För att nå toppen är det viktigt att ha förmågan att stanna på sin dressyrpoäng, då måste hästen kunna göra många språng under terrängen, den måste också göra säkra språng även när den är trött, annars ökar både risken för fel men även för skador. Den ska dessutom ha förmågan att hoppa felfritt med lite stumma ben sista dagen.

Till kravprofilen: Scope, lätt avstamp, fjäder

Hoppteknik

Denna egenskap ansåg alla vara minst viktig. Några hade som gemensamt att de ansåg att hästen bör ha kvicka framben och hyfsat jämn frambensteknik, men att det annars inte spelade någon roll hur hästen hoppade utan det viktigaste var att den hade viljan att hoppa felfritt.

Detta kan mycket väl vara riktigt, fälttävlanshästen hoppar på mästerskap banor på 130 nivå. En häst med mycket scope klarar att hoppa den höjden felfritt utan optimal teknik.

Till kravprofilen: Jämna framben, kvick.

Stam

Ryttarna är överens om att de vill ha fullblodsinslag i stammen, men att det bör vara hoppblod eftersom större delen av fälttävlan ägnas åt hoppning. En häst med högre del fullblod behöver inte lika mycket träning för att nå den kondition som krävs och kommer klara att hålla tider bättre på kuperade banor, vilket visat sig vara viktigt för att nå topplacering.

De tittar främst på typen av blod som finns, och mindre på förärvningen.

I begreppet stam kan man även lägga in punkten om hästens uppväxt som en av ryttarna lyfte. Hen beskrev att det var viktigt att veta något om hästens bakgrund och hur förhållandena varit när den vuxit upp eller kommit in i träning. Detta är en faktor som kan påverka hållbarheten för hästen och hur den kommer att hantera kommande arbetsbelastning.

Till kravprofilen: Hoppblod, fullblodsinslag (gärna 50%), känd historik kring uppväxt

Mental inställning

Denna punkten ansåg alla vara viktig eller viktigast. De sökte en häst som gillar att arbeta och som tillåter sig påverkas.

Sett till hur resultaten sett ut på senaste mästerskapen och kraven som ställs av hästarna tekniskt på högsta nivå så förstår man att det krävs en häst som är med på noterna och väntar på nästa uppgift. I terrängen kommer frågorna snabbt och det är ofta kort tid till att ta beslut, det kan dyka upp hinder ur "dolda" vinklar eller på tuffa distanser vilket ställer stora krav på hästens inställning. Den måste "vilja göra jobbet". Den kan också ställas inför frågor på tävling som den aldrig tidigare mött, då krävs ett visst mod från hästen även om det såklart kan arbetas upp genom förtroende mellan häst och ryttare.

Jag har tidigare konstaterat att det är viktigt att ekipaget har kapacitet att klara tider och hoppa felfritt. Även här kommer arbetsviljan och att vara ambitiös in, en arbetsvillig häst behöver inte pushas runt en terrängbana, den ska ha drivet framåt själv. På så vis blir det lättare att klara tiden, hoppa felfritt, men det spar även på hästen = en hållbarare häst.

Till kravprofilen: Arbetsvillig och ambitiös. Modig.

4.2 Kravprofil

Den optimala fälttävlanshästen

1. Mentala inställningen
-Arbetsvillig och ambitiös. Modig.
2. Hoppförmåga
-Scope, lätt avstamp, fjäder
3. Exteriör
- Lätt modell, korrekt benställning, byggd i uppforsbacke
4. Gångarter
- Avspänd, ren skritt. Taktmässig trav. Stor, men reglerbar galopp. Elastisk.
5. Stam
- Hoppblod, fullblodsinslag (gärna 50%), känd historik kring uppväxt
6. Hopp teknik
- Jämna framben, kvick

En intressant reflektion är att detta stämmer väldigt väl överens med den intervju jag läste med Sara Algotsson Ostholt angående hur de tänker vad gäller hästuppfödning. Kan det höra ihop med att familjen Algotsson varit så framgångsrika med sin fälttävlansuppfödning.

4.3 Framtida frågeställningar

Jag känner att nu har jag bara skrapat på ytan och främst fått bekräftat för mig vilka egenskaper som vi söker hos våra fälttävlanshästar. För att utveckla arbetet skulle jag vilja fila ytterligare på kravprofilen och få den ännu mer konkretiserad.

Med hjälp av en kravprofil skulle en utbildningsstrappa för fälttävlanshästar kunna skapas, motsvarande den utbildningsstrappa som förbundet redan nu tagit fram för fälttävlansryttare, där kravprofilen finns i botten som vägledning för vad man letar efter för typ av häst och vilka egenskaper man bör jobba med och försöka utveckla.

Här skulle profilen kunna utvecklas, till exempel vad söker vi för de olika nivåerna? Söker vi samma typ av häst till en junior som en senior? Är det en fördel med olika typer av hästar? Hur kommer tävlingarna att utvecklas, kommer vi att behöva olika typer av hästar till olika tävlingar? Hur utvecklar sig inomhus konceptet? Kommer vi ha hästar som vi bara rider "indoor-eventing" med?

Något som jag hade tyckt varit väldigt intressant men som inte fick utrymme här var att se hur vi på bästa sätt förvaltar dessa talanger som vi väljer, och lotsar dem mot toppen. Finns det ett optimalt tränings och tävlingsupplägg för talangerna vi väljer att satsa på?

5. Sammanfattning

Fälttävlan ställer höga krav på häst och ryttare, det kräver därför en häst som tål och trivs med hög arbetsbelastning. Analys av resultaten från de senaste stora internationella mästerskapen visar att ett ekipage som stannar på sin dressyrstraff har goda chanser till att nå en mycket hög placering, kanske till och med till en medalj om förhållandena är tuffa. Därför krävs en god hoppare med en stor men samtidigt ekonomisk galopp.

En enkätundersökning med svenska landslagsryttare visade samma resultat, de söker efter en häst med mycket scope, i en lätt modell som rör sig lätt och taktmässigt. De pekade dock starkast mot att det måste vara en individ med bra mental inställning, den ska vara arbetsvillig och ambitiös.

Fokus vid sökandet efter nya fälttävlanstalanger bör därför ligga på en stark hoppare, som står högt i blod med en positiv inställning till arbete.

6. Referenser

Svenska Ridsportförbundets hemsida -Fälttävlan

www.ridsport.se/Tavling/Falttavlan/

Swedish eventing

swedisheventing.se/falttavlansveckan-2015/paneldebatt-nasta-generations-falttavlanshastar/

AGRIA

<https://www.agria.se/hast/artiklar/aktivering-och-traning/falttavlan/>

FEI's resultat databas

<https://inside.fei.org/fei-nations-cup-eventing/calendar-2018>

FEI -history of eventing

<https://www.fei.org/stories/history-eventing>

Egna erfarenheter och reflektioner kring fälttävlanshästen